

ВІРШ, ОПОВІДАННЯ А ЧИ КАЗКУ ЧИТАЙ, ДИТИНО, І МАНДРУЙ, БУДЬ ЛАСКА

Художня література як засіб ознайомлення дітей з рідним краєм

*Ірина ЛАГОЛА, викладач дитячої літератури,
Бродівський педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича, Львівська обл.*

Основи національної культури і характеру закладають у ранньому дитинстві. Засобів для діяльності в цьому напрямі дуже багато. Це й екскурсії, і кінофільми, і розповіді старших, і пізнавальні проекти, й фольклорні твори, і, звісно, художня література. Читаючи вірш, оповідання або казку, дитина непомітно наповнюється новою інформацією про знайомі місця, переймається переживаннями своїх земляків, вчиться приглядатися до об'єктів довкілля й архітектурних пам'яток.

Автор демонструє можливості різних за жанром літературних творів в ознайомленні учнів з культурою, традиціями, цікавими місцями й об'єктами рідної землі.

ВЕСЕЛА ПОДОРОЖ ГАЛИЧИНОЮ

Скориставшись текстом вірша Р. Завадовича, можна організувати мандрівку Галичиною (нині у складі України це території сучасних Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської (крім північної частини) областей).

Перш ніж приступити до читання поезії, доречно коротко розповісти про її автора.

Орієнтовний зміст повідомлення

Роман Завадович — передусім християнський письменник і поет, його творчість звернена на глибокі духовні засади життя. Він любив, коли його слово співало, дзвеніло, сміялося, як весняне сонечко, коли в ньому чувся шепіт трави, гомін дібров чи подих історії. Він називав слово своїм Господарем, а його самого люди називали Князем дитячої літератури.

Народився Р. Завадович в Україні, у галицькому селі Славна, однак багато років прожив на чужині, в Північній Америці. Тож тема рідного краю завжди його хвилювала. Це яскраво виражено в поезії "Галичина". У змісті вірша письменник пояснює походження назви однієї з історичних областей Західної України — Галичина, яка утворилась від назви міста Галич, що до другої половини XIII століття було столицею Галицького князівства.

Текст вірша розміщено на дошці, підготовлені учні по черзі декламують по одній строфі.

Галичина

Колись князів гучна столиця,
Тепер місцина незначна —
Це Галич, що від нього зветься
Весь край кругом — Галичина.

Галичина — то Львів і Броди,
Перемишль, Сокаль і Самбір,
Дністра і Сяну сині води,
Горби Розточчя й Гологір.

Верхи Карпат, подільські ниви,
Покуття сиза далина,
Лісів надбузьких буйні гриви —
Це все, це все Галичина.

Її сини — то подоляни,
Гуцули, бойки з гір Карпат,
Їх спільна назва — галичани,
Їм наддніпрянець — рідний брат.

Роман Завадович

Після знайомства з твором педагог організовує **бесіду**, спрямовану на розкриття авторського задуму й поглиблення розуміння дітьми змісту поезії.

Чудові можливості для групової роботи молодших школярів створюють ігри, подані в рубриці “Ігротека” журналу “Джміль”.

Так, настільна гра “Мандруємо Україною” (“Джміль”, 2018, № 7-8) допомагає ознайомити учнів з різними областями України. Орієнтуючись на зображення особливих місць, пам’яток архітектури різних регіонів, діти можуть знайти свою рідну область, її обласний центр. Граючи, школярі більше дізнаються про минуле й сьогодення України, її історію, природні ресурси, професії, характерні для різних місцевостей, видатних земляків.

Завантажте ігрове поле:
jmil.com.ua/2018-7/igroteka

Орієнтовний зміст запитань

— Перший рядок вірша про Галич починається словом “колись”, другий, на противагу першому, словом “тепер”. Який авторський задум із цим пов’язаний?

— Сумне чи радісне в тексті перегукування епох?

— Перечитайте другу строфу вірша. Які образи й почуття викликають у вас ці рядки?

— Спробуйте пояснити дивовижну річ: як такі, на перший погляд, скупі на образи рядки можуть викликати настільки яскраві образи й почуття.

— Чому першим у переліку названо Львів?

— Найважливіші, сокровенні думки, ви знаєте, автори часто висловлюють у кінці твору. Про що сказано в заключній строфі? Прокоментуйте, як розумієте останній її рядок.

Потім педагог пропонує учням здійснити віртуальну “Веселу подорож Галичиною” за означеним автором маршрутом. Ідучи за текстом вірша, учні зупиняються в окремих містах і містечках, виконують певні завдання. Це сприятиме розширенню їхніх знань про регіон.

Маршрутний лист мандрівки

Зупинка Галич

Місто, засноване неподалік від зруйнованого монголо-татарською навалою давнього Галича, центру Галицько-Волинського князівства.

Завдання. У таблиці “заховалася” назва головної споруди давнього Галича. Відшукайте цю назву. (Галицький замок).

В	Р	З	В	К	Ц	Л	М	Б	Ш
А	Г	А	Л	И	Ц	Ь	К	И	Й
Б	М	М	С	П	Ф	Р	Н	К	Т
Л	Т	О	Ч	Д	Т	К	Н	Ш	Х
О	Д	К	П	В	Е	О	І	С	У

Зупинка Львів

Адміністративний (керівний) центр Львівської області, столиця Галичини й центр Західної України.

Завдання. Один з університетів Львова носить ім’я відомого українського письменника. Назвіть цей університет (Львівський національний університет імені Івана Франка).

Зупинка Броди

Одне з найстаріших міст Львівської області, колись чи не найбільший торговий осередок Австро-Угорської імперії, до складу якої входили Броди. Своєю назвою завдячує болотистій місцевості і реправам (бродам), які здавна тут існували.

Завдання. За зображенням першого малюнка назвіть центральну площу міста Броди.

(Площа Ринок)

Зупинка Перемишль

Найдавніший з великих центрів Галичини, який з Х по XIV століття перебував під владою київських і галицьких князів. Нині це місто розташоване в Польщі за 12 кілометрів від кордону з Україною.

Завдання. Скористайтесь картою і назвіть річку, яка ділить місто на дві частини. (Сян).

Зупинка Сокаль

Це одне з найзатишніших маленьких міст України, розташоване на річці Західний Буг.

Завдання. У Сокалі стоїть найстаріша в Галичині єврейська церква. Як її називають? (Синагога — єврейський молитовний будинок).

Зупина Самбір

Невеличке містечко на Львівщині з різнокольоровими будиночками. Цікаво, що мощі одного з найвідоміших святих, день якого припадає на 14 лютого, зберігають у церкві Різдва Пресвятої Богородиці. Назвіть ім’я святого. (Святий Валентин).

Подальший маршрут пролягає через річки Дністер і Сян. Звернімося у “Довідкове бюро”. Ми вже знаємо, що Сян — річка, яка ділить Перемишль на дві частини, а Дністер — друга за розмірами річка України.

ВІДКРИВАЙМО УКРАЇНУ разом із журналом “ДЖМІЛЬ”

Мотивувати учнів до пізнання природи, історії та культури України допомагає розвивальний журнал “Джміль”. Кожен випуск — це скарбничка матеріалів з цікавої дітям теми з обов’язковим українознавчим компонентом.

- Розповіді про унікальні місця України, рослинний і тваринний світ.
- Інтерактивні міні-лекції про сучасне мистецтво і твори народних майстрів.
- Настільні ігри, присвячені історичним пам’яткам України.
- Уявні мандрівки до самотніх куточків нашої Батьківщини, де зародилися унікальні види розпису: с. Петриківки (2019, № 3); Яворівщини (2018, № 12); Косівщини (2018, № 10); смт Опішні (2018, № 7-8); с. Самчики (2016, № 2).

За публікаціями журналу можна організувати такі **види діяльності**:

- спільне чи самостійне читання;
- бесіди, обмін враженнями;
- створення колажів і стіннівок за змістом прочитаного;
- проекти;
- індивідуальну роботу з обдарованими учнями;
- свята або інші позакласні заходи.

Для організації групової роботи в класі й самостійного читання вдома запропонуйте батькам учнів **передплатити журнал “Джміль” на весь клас.**

Варіанти вигідної передплати обирайте на сайті:

jmil.com.ua/peredplata

Цікавих уроків і захопливого дозвілля!

Тематичні випуски

“Україна — це Європа” (2018, № 7-8)

“Моя Україна” (2015, № 1)

“Славні козаки” (2015, № 4)

Придбати можна в редакції.

Звертайтеся за телефонами:

(044) 486-13-32, (067) 504-50-22

Відправляйте заявки на адресу:

books@dsvvit.com.ua